

חבורה במדבר

לע"נ מורינו ורבינו רב אליהוא עמרם בן אברהם אביטבול ז"ל
לע"נ אבי מורי אהרן בן מרדכי ואימי חומתי סולטא בת שלמה ואסתר ז"ל
לעילוי נשמתן של אהרן בן משה ורעייתו פרלה בת עמרם ז"ל
לע"נ לוי בת סוליקא ע"ה - לע"נ דוד בן י-הודה ז"ל - לע"נ מימון בן שמטוב ז"ל

Le licenciement selon la Torah

עליהן או מטען. כיצד מטען? אומר להן:
סלע קצצתי לכם – באו וטלו שתים. ועד
כמה שוכר עליהן? עד ארבעים וחמשים
זוז. כמה דברים אמורים? בזמן שאין
שם פועלים לשכור. אבל יש שם פועלים
לשכור, ואמר: "צא ושכור מאלו" – אין לו
עליהן אלא תרעומת.

בבא מציעא דף י.

והאמר רב: פועל יכול לחזור בו אפילו
בחצי היום! אמר ליה: כל כמה דלא הדר
ביה, כיך בעל הבית הוא. כי הדר ביה,
טעמא אחרינא הוא, דכתיב: "כי לי בני
ישראל עבדים, עבדי הם" – ולא עבדים
לעבדים.

בבא מציעא דף קט.

רבא לטעמיה, דאמר רבא: מקרי דרדקי
שתלא טבחא ואומנא (ק"ט:) וספר
מתא – פולן כמותרין ועומדין דמי. כללא
דמילתא: כל פסידא דלא הדר – כמותרין
ועומדין דמי.

רש"י: אומנא – מוהל תינוקות: כמותרין ועומדין
דמי – לסלקניהו: מקרי דרדקי – פסידא דלא
הדר הוא דשבשתא כיון דעל על:

רמב"ם הלכות שכירות פרק י' הל' ז'

הנוטע אילנות לבני המדינה שהפסיד. וכן
טבח של בני העיר שנבל בהמות. והמקיז
דם שחבל. והסופר שטעה בשטרות. ומלמד
תינוקות שפשע בתינוקות ולא למד או למד
בטעות. וכל פיצא באלו האמנים שאי אפשר
שיחזירו ההפסד שהפסידו. מסלקין אותן בלא
התראה שהן כמתרין ועומדין עד שישתדלו
במלאכתן הואיל והעמידו אותן הצבור עליהם:

בבא מציעא דף עה:

מתני' השוכר את האומנין והטעו זה את
זה – אין להם זה על זה אלא תרעומת. שוכר
את החמר ואת הקדר להביא פרייפרין
וחלילים לכלה או למת, ופועלין להעלות
פשתנו מן המשרה, וכל דבר שאבד וחזרו
בהן, מקום שאין שם אדם – שוכר עליהן
או מטען. השוכר את האומנין וחזרו בהן –
ידם על התחתונה

רש"י: קדר. בעל קרון: פרייפרין – עצים משופים
ונאים לעשות לו אפריון: חלילין לכלה – לשמח חתן
וכלה: או למת – לקונן: משרה – רוי"ש מים ששורין
בהן קנבוס ופשתן כשהן בנבעולין: מקום שאין אדם
– שאינו מוצא פועלין לשכור והפשתן אבד והוא סמך
עליהן: שוכר עליהם – בני אדם ביוקר ועליהם לשלם:

בבא מציעא דף עו:

דתניא: השוכר את האומנין והטעו את
בעל הבית, או בעל הבית הטעה אותן – אין
להם זה על זה אלא תרעומת. כמה דברים
אמורים? שלא הלכו. אבל הלכו חמרים ולא
מצאו תבואה, פועלין ומצאו שדה פשהיא
לחה – נותן להן שכרן משלם, אבל אינו
דומה הבא טעון לבא ריקן, עושה מלאכה
ליושב ובטל. כמה דברים אמורים? שלא
התחילו במלאכה, אבל התחילו במלאכה
– שמין להן מה שעשו. כיצד? קבלו קמה
לקצור בשני סלעים, קצרו חציה והניחו
חציה. בגד לארוג בשני סלעים, ארגו חציו
והניחו חציו – שמין להן את מה שעשו.
היה יפה ששה דינרים – נותן להן סלע,
או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים. ואם
סלע – נותן להם סלע. רבי דוסא אומר:
שמין להן מה שעתידי להעשות, היה יפה
ששה דינרים – נותן להם שקל, או יגמרו
מלאכתן ויטלו שני סלעים. ואם סלע – נותן
להם סלע. כמה דברים אמורים? בדבר
שאיין אבוד, אבל בדבר האבוד – שוכר

שולחן ערוך חושן משפט ס' ש"ו האומנים שומרי שכר ואם קלקלו וטבח שנבל

ה הנוטע אילנות לבני המדינה שהפסיד (וי"א דהוא הדין ליחיד (טור) וכן טבח של בני העיר שנבל הבהמות והמקיו דם שחבל והסופר שטעה בשטרות ומלמד תינוקות שפשע בתינוקות ולא למד (אפי' רק יום או יומים (מרדכי שם) או למד בטעות וכל כיוצא באלו והאומנים שאי אפשר שיחזרו ההפסד שהפסידו מסלקין אותם בלא התראה שהם כמותרים ועומדים עד שישתדלו במלאכתם הואיל והעמידו אותם הצבור עליהם: הגה וי"א דאע"פ שאין צריכין התראה מ"מ בעינן חזקה דעד שיהיו מוחזקין או שיתרו בהן לא מסלקינן להו (המגיד פ"י דשכירות ונ"י פרק המקבל) הנותן מעות לחבירו לכתוב לו ס"ת ונמצא בו טעות וצריך לשכור אחר שיגיה אותו אם הם טעויות שדרך סופרים לטעות אין הסופר חייב כלום אבל אם טעה כל כך שאין דרך לטעות חייב ומ"מ אזלינן בתר המנהג אם מנהג המקום שכותבי ספרים מגיחים אף זה צריך להגיה ובסתם מקומות שאין על הסופר להגיה אם עמד והגיה מעצמו חייבים הבעלים לשלם לו (תשו' רשב"א סי' א' נ"ו):

שולחן ערוך חושן משפט ס' של"ג השוכר את הפועל ובא הפועל לחזור קודם שהתחיל או אחר

א השוכר את הפועלים והטעו את בעה"ב או בעל הבית הטעה אותם אין להם זה על זה אלא תרעומות: הגה וי"א דאם משך ב"ה כלי אומנות שעושה בהם מלאכה אין הב"ה יכול לחזור בו ולא הפועל אם הוא קבלן (טור בשם ר"ת) אבל אם הוא שכיר יום יכול לחזור כמו

שנתבאר (תוס' והרא"ש ריש פרק הזהב) מיהו יכול לעכב כלי אומנתו ולשכור אחרים (מרדכי פרק האומנין ונ"י בשם תלמידי רשב"א והמגיד פרק ט') בד"א בשלא הלכו אבל הלכו החמרים ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שדה כשהיא לחה או ששכרם להשקות השדה ומצאוהו שנתמלא מים אם ביקר ב"ה מלאכתו מבערב ומצאה שצריכה פועלים אין לפועלים כלום ומה בידו לעשות ואם לא ביקר נותן להם שכרן כפועל (פי' ששמין מי שהשכיר עצמו למלאכה זו וכן חמר שהשכיר חמור להביא משאוי כמה היה רוצה לפחות משכרו ולישב בטל ולבא ריקן) בטל שאינו דומה הבא טעון לבא ריקן ועושה מלאכה לבטל:

שולחן ערוך אורח חיים ס' נ"ג דין מי הראוי לירד לפני התיבה.

כה אין מסלקין חזן מאומנתו אא"כ נמצא בו פסול: הגה ואין מסלקין אותו משום רנון בעלמא כגון שיצא עליו שם שנתפס עם הנכרית או שמסר אדם אבל אם באו עליו עדים בזה וכיוצא בזה מעבירין אותו ושליח צבור שהוא שוחט ובודק לא יתפלל בבגדים הצואין ומסריחין ואם אינו רוצה להחליף בגדיו בשעת התפלה ולהתפלל מעבירין אותו. וש"צ המנבל פיו או שמרנן בשירי הנכרים מוחין בידו שלא לעשות כן ואם אינו שומע מעבירין אותו [כל בו דף קכ"ה ע"ד] וש"צ שהזקין ורוצה למנות בנו לסייעו לפרקים אע"פ שאין קול בנו ערב כקולו אם ממלא מקומו בשאר דברים בנו קודם לכל אדם ואין הצבור יכולין למחות בידו: [תשובת רשב"א סי' ט']: